

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΑΥΤΟΤΕΛΕΣ ΤΜΗΜΑ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ
Τηλέφωνο: 2131307023
Email koinovouleftikos@justice.gov.gr

Αθήνα, 05 - 12 - 2018

Αρ. Πρωτ.: 692

Προς:

Τη Βουλή των Ελλήνων
Δ/ση Κοινοβουλευτικού Ελέγχου
Τμήμα Ερωτήσεων

Κοιν.:

1. Υπουργό Προστασίας του Πολίτη
2. Βουλευτές: κ.κ. Α. Δημοσχάκη,
Ν. Παναγιωτόπουλο & Δ. Κυριαζίδη
(δια της αρμόδιας Υπηρεσίας
της Βουλής των Ελλήνων)

Ερώτηση: 2484/15-10-2018

Σε απάντηση της υπ' αριθ. 2484/15-10-2018 Ερώτησης που κατέθεσαν στη Βουλή των Ελλήνων οι Βουλευτές κ.κ. Α. Δημοσχάκης, Ν. Παναγιωτόπουλος & Δ. Κυριαζίδης, με θέμα: «Ανεξέλεγκτη η εγκληματικότητα, απαραίτητες οι βελτιώσεις – παρεμβάσεις στον Ποινικό Κώδικα για ορισμένες μορφές εγκλήματος», θέτουμε υπόψη σας, αναφορικά με το εν θέματι ζήτημα, τα ακόλουθα:

Η πολιτική που έχει υιοθετήσει η Κυβέρνησή μας από το 2015 έως σήμερα όχι μόνο δεν επιφέρει πλήγμα στη δημόσια ασφάλεια και την ασφάλεια των πολιτών όπως αναπόδεικτα ισχυρίζονται τόσο οι ερωτώντες Βουλευτές όσο και σύσσωμη η αξιωματική αντιπολίτευση αλλά αντιθέτως, σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσιεύει η Ελληνική Αστυνομία για τα τελεσθέντα και εξιχνιασθέντα αδικήματα, η εγκληματικότητα στη χώρα μας παραμένει τα τελευταία χρόνια σταθερή και για ορισμένες κατηγορίες εγκλημάτων βαίνει μειούμενη. Ειδικότερα, για το έτος 2017 καταγράφεται μείωση στις ανθρωποκτονίες (κατά 3,7%) στις ληστείες (κατά 9,6%), στις υποθέσεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης (κατά 26,3%), στις υποθέσεις απατών (κατά 14,2%) και στις υποθέσεις νομοθεσίας περί όπλων (κατά 4,8%) ενώ σχεδόν σταθερές παραμένουν οι κλοπές/διαρρήξεις (αύξηση κατά 0,8%).

Επίσης, αξίζει να αναφερθεί ότι αποτελεί εντελώς **ψευδή** αποτύπωση της πραγματικότητας ο αριθμός των αποφυλακίσεων (700 με τις τροποποιηθείσες διατάξεις της παρ. 2 του άρθρου 110^Α ΠΚ) που αναφέρονται σε κάποια δημοσιεύματα και δυστυχώς επαναλαμβάνεται άκριτα σε ορισμένες ερωτήσεις κοινοβουλευτικού ελέγχου, καθώς για τα έτη 2015 - 2018 ο αριθμός των αποφυλακίσεων ήταν **323** και με τις προισχύουσες διατάξεις της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου **18, δηλαδή σύνολο 341 αποφυλακίσεις την 3ετία 2015-2018.**

Συγκεκριμένα, από το 2015 έως σήμερα η Κυβέρνησή μας έχει υιοθετήσει μια **νέα σωφρονιστική πολιτική**, η οποία βασίζεται στο σεβασμό του κράτους δικαίου και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των κρατουμένων και κινείται στους άξονες: **Ασφάλεια - Ανθρωπισμός - Επανένταξη - Διαφάνεια**. Η πολιτική αυτή στηρίζεται στην αντίληψη ότι η ανθρώπινη μεταχείριση των κρατουμένων είναι υποχρέωση μιας ευνομούμενης πολιτείας και ότι αποστολή του σωφρονιστικού συστήματος είναι όχι μόνο η φύλαξη των κρατουμένων αλλά και η υποστήριξη της κοινωνικής τους επανένταξης. Επιπλέον, αναδεικνύει το γεγονός ότι η λειτουργία των φυλακών σε συνθήκες ακραίου υπερσυνωστισμού δημιουργεί σοβαρούς κινδύνους, τόσο για τους εγκλείστους, όσο και για το προσωπικό και ευνοεί τις συνθήκες για την εμφάνιση και διατήρηση φαινομένων βίας και διαφθοράς. Πρόκειται για μια πολιτική με καθαρό αριστερό πρόσημο που θέτει στο επίκεντρο τον άνθρωπο και παράλληλα θεωρεί ότι η φυλάκιση θα χρησιμοποιείται μόνο ως έσχατο

μέσο και για το απολύτως αναγκαίο χρονικό διάστημα. Η αντίληψη αυτή συνάδει με τις σύγχρονες πρακτικές στον τομέα της σωφρονιστικής πολιτικής και με τις κατευθύνσεις διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών (ΟΗΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης). Η πολιτική αυτή μέχρι σήμερα έχει υλοποιηθεί επιτυχημένα, με σειρά νομοθετικών και άλλων παρεμβάσεων που έχουν οδηγήσει σε βελτίωση των συνθηκών κράτησης, των υπηρεσιών υγείας, απεξάρτησης, αναβάθμιση των ευκαιριών εκπαίδευσης, κατάρτισης, επανένταξης των κρατουμένων, επιμόρφωση του προσωπικού, αναβάθμιση της σωφρονιστικής διοίκησης, ενίσχυση της διαφάνειας και άνοιγμα της φυλακής στην κοινωνία. Ταυτόχρονα, έχει εκπονηθεί για πρώτη φορά το **«Στρατηγικό Σχέδιο για το σωφρονιστικό σύστημα 2018-2020»**, το οποίο θέτει τις βάσεις για μια συνεκτική και σύγχρονη σωφρονιστική πολιτική.

Όσον αφορά τις προτάσεις τροποποίησης των άρθρων του Ποινικού Κώδικα που αναφέρονται στην άμυνα (άρθρο 22 και επόμενα) επισημαίνουμε τα ακόλουθα:

Η προτεινόμενη, από τους ερωτώντες Βουλευτές, προσθήκη στην 3^η παραγράφο του άρθρου 22 του Ποινικού Κώδικα παρέλκει ως εισάγουσα περιττή εξαίρεση, καθώς το άρθρο 22 ΠΚ -στην ισχύουσα μορφή του- ήδη καλύπτει απολύτως το σύνολο των περιπτώσεων άρσης του άδικου χαρακτήρα πράξεων άμυνας, υπό οποιεσδήποτε τυχόν συνθήκες. Ομοίως, παρέλκει και η προτεινόμενη προσθήκη στο άρθρο 23 εδάφιο β΄ του Ποινικού Κώδικα. Περαιτέρω, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις είναι προβληματικές και στην ουσία τους. Συνοπτικά σας αναφέρουμε τα εξής:

Το προτεινόμενο ειδικότερο καθεστώς -που θα κατισχύει του κανόνα των παρ. 1-3 του αρ. 22 στις περιπτώσεις άμυνας εντός των ορίων του οικιακού ασύλου- καταργεί το απολύτως απαραίτητο αναγκαίο μέτρο της νόμιμης άμυνας (είναι αναγκαία και δεν αποτελεί άδικη πράξη σε κάθε περίπτωση) και εισάγει επικίνδυνα αυθαίρετο τεκμήριο πλήρωσης των όρων αυτής, με μόνη προϋπόθεση την οποιαδήποτε προηγούμενη άδικη και παρούσα επίθεση εντός των ορίων της οικίας του αμυνόμενου.

Στερούμενες, συνεπώς, του απαραίτητου αξιολογικού στοιχείου της παρ. 3 του ισχύοντος άρθρου 22 ΠΚ που ορίζει: *«3. Το αναγκαίο μέτρο της άμυνας κρίνεται από το βαθμό επικινδυνότητας της επίθεσης, από το είδος της βλάβης που απειλούσε, από τον τρόπο και την ένταση της επίθεσης και από τις λοιπές περιστάσεις»*, οι προτεινόμενες διατάξεις επιβάλλουν την εκ των προτέρων άρση του άδικου χαρακτήρα πράξεων άμυνας, ανεξαρτήτως τυχόν υπέρβασης του αναγκαίου μέτρου αυτής. Άλλωστε, στην παρ. 3 του άρθρου 22 ΠΚ, παρέχεται ρητά η δυνατότητα στον δικαστή να εξετάσει και «λοιπές περιστάσεις» προς διαμόρφωση της κρίσης του, δηλαδή κάθε στοιχείο που μπορεί να επηρεάσει σε οποιονδήποτε βαθμό το αναγκαίο μέτρο, συμπεριλαμβανομένου προφανώς και του τόπου τέλεσης της επίθεσης.

Επιπροσθέτως, η προσθήκη στο άρθρο 23 ΠΚ εισάγει νέο λόγο άρσης του καταλογισμού που ουδόλως δύναται να ενταχθεί στην οικεία συστηματική. Η άρση του καταλογισμού διαπιστώνεται επί τη βάσει: α) βιολογικού ή περιγραφικού κριτηρίου που αφορά στη νοσηρή διατάραξη των πνευματικών λειτουργιών ή την απλή διατάραξη της συνείδησης του δράστη, και β) αξιολογικού ή ψυχολογικού κριτηρίου που αφορά στην ανικανότητα του δράστη να αντιληφθεί τον άδικο χαρακτήρα της πράξης του ή να ενεργήσει σύμφωνα με την αντίληψή του για αυτόν τον άδικο χαρακτήρα. Συνεπώς, δεν δύναται να αποτελεί λόγο άρσης του καταλογισμού ο τρόπος τέλεσης της προηγούμενης επίθεσης αν δεν διαγνωστεί η εξ αυτού του στοιχείου προκληθείσα διαταραχή της ψυχικής ισορροπίας του αμυνόμενου ή της δυνατότητάς του να αντιληφθεί την υπέρβαση της άμυνάς του.

Ως εκ τούτου με τις προτεινόμενες διατυπώσεις καθίσταται αυτομάτως δίκαιη και μη τιμωρητή κάθε αμυντική ενέργεια εντός των ορίων της οικίας του αμυνόμενου, ακόμη κι όταν η επίθεση είναι κατάφωρα μικρότερης έντασης ή επικινδυνότητας. Η εν λόγω προσέγγιση προσκρούει ευθέως και απολύτως στα παραδοσιακά προτάγματα του ευρωπαϊκού νομικού

πολιτισμού, στη διαχρονικά εμπεδωμένη περί άμυνας θεωρία του φιλελεύθερου ποινικού δικαίου, όσο και στην απολύτως κρατούσα άποψη της εγχώριας και διεθνούς νομολογίας.

Επιπλέον, παρότι ως σκοπός των προτεινόμενων ρυθμίσεων αναφέρεται η ανάγκη προστασίας του οικιακού ασύλου από «εισβολείς-κακοποιούς», καταλαμβάνουν και τις περιπτώσεις άμυνας κατά μη εισβολέα επιτιθεμένου (λ.χ., προσκεκλημένου του αμυνομένου στο πλαίσιο κοινωνικής εκδήλωσης), αφού μόνο θετικό κριτήριο ενεργοποίησής τους παραμένει η εντός των ορίων του οικιακού ασύλου του αμυνομένου τέλεση άδικης και παρούσας επίθεσης.

Ως προς την επικαλούμενη ποινική εμπλοκή των αμυνθέντων, αυτή δεν δύναται ούτως ή άλλως να αποφευχθεί, αφού οι δικαστικές αρχές θα κληθούν σε κάθε περίπτωση να ερευνήσουν τα πραγματικά περιστατικά προκειμένου να υπαγάγουν κατ' ορθό νομικό χαρακτηρισμό την κάθε υπόθεση στον εκάστοτε αρμόζοντα κανόνα.

Εν κατακλείδι, οι ισχύουσες διατάξεις περί άμυνας έχουν δοκιμασθεί επί μακρόν και με επιτυχία στο ποινικοδικαιικό μας σύστημα, έχουν ερμηνευθεί ενδελεχώς από τη θεωρία και τη νομολογία, και διαχρονικά θεωρούνται απολύτως επαρκείς. Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις όχι μόνο δεν εισφέρουν κάποια προστιθέμενη αξία στο ισχύον πλαίσιο, αλλά αντιθέτως εμφανίζονται ασύμβατες με τον ίδιο τον ευρωπαϊκό νομικό πολιτισμό στον χώρο του ποινικού δικαίου και εγείρουν σημαντικούς κινδύνους, οι κυριότεροι των οποίων συνοπτικά σας προεξετέθησαν στο παρόν.

Τέλος, σας γνωρίζουμε ότι ήδη με τις υπ' αριθ. 80884οικ/Φ.279/08-11-2018 & 80890οικ./Φ.280/08-11-2018 (ΦΕΚ 676 τ.Υ.Ο.Δ.Δ. /15-11-2018) Υπουργικές Αποφάσεις ορίσθηκαν νέες προθεσμίες περάτωσης των εργασιών των νομοπαρασκευαστικών επιτροπών που είχαν συσταθεί, συγκροτηθεί και επανασυγκροτηθεί, προκειμένου να επιμεληθούν της τελικής επεξεργασίας των σχεδίων του Ποινικού Κώδικα και του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Ευελπιστούμε οι προαναφερόμενοι Κώδικες να τεθούν ενώπιον της Εθνικής Αντιπροσωπίας, κατά το νέο έτος. Θα ενημερώσουμε τις Κοινοβουλευτικές ομάδες για την πρόοδο της όλης διαδικασίας, καθώς αντιλαμβανόμαστε το μέγεθος της μεταρρύθμισης. Στόχος μας είναι μια οριστική λύση, που θα έχει να κάνει με τον ποιοτικό χαρακτηρισμό αδικημάτων και τον εξορθολογισμό τους, όσον αφορά τη στοιχειοθέτηση αλλά και την ποινική τους αντιμετώπιση στο πλαίσιο της ποινής.

**Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΜΙΧΑΗΛ ΚΑΛΟΓΗΡΟΥ**

Αριθμός σελίδων εγγράφου: ...3...
Αριθμός σελίδων συνημμένων: ...0..
Σύνολο σελίδων: 3